

ZOO Dvůr Králové a.s.



# VÝROČNÍ ZPRÁVA

## 2020



# Kopytníci

Luděk Čulík a Jiří Hrubý



Krmení žiraf sířovaných pro hosty Safari Park Resortu. (sj)

Ke konci roku 2020 chovala zoo 611 kopytníků v 44 druzích a 54 formách.

## Významné odchovy

V roce 2020 se narodilo 175 mláďat kopytníků v 30 druzích a 35 formách. Mezi významné odchovy patří: 1.0 hrošík liberijský, 0.1 hroch obojživelný, 4.7 impala jihoafrická, 3.5 gazela Thomsonova, 7.8 antilopa losí, 5.3 sitatunga západoafrická, 4.3 kudu velký, 5.7 kudu malý, 3.5 paovce hřivnatá, 3.0 bahnivec horský, 3.2 antilopa koňská, 0.3 antilopa vraná, 1.0 chocholotka červená, 2.1 osel somálský, 6.5 pakůň běloocasý, 2.4 voduška abok, 5.6 voduška červená, 0.3 zebra bezhřívá, 2.1 zebra Böhmová, a 1.0 zebra Burchellova.

## Nová zvířata v zoo

Chovné skupiny byly v letošním roce obohaceny o důležité jedince do chovu. Během roku jsme dovezli: 0.1 slon africký ze Zoo Vídeň, 1.1 nosorožec tuponosý jižní ze Zoo Hodenhagen a ze Zoo Beauval, 1.0 nosorožec dvourohý ze Zoo Chester, 1.2 dikdik Kirkův ze Zoo Hannover, Wuppertal a Landau, 1.0 pakůň modrý ze Zoo Landau, 1.0 antilopa losí z Opel Zoo, 2.0 antilopa skákavá ze Zoo Hannover, 2.0 gazela Thomsonova ze Zoo Hannover a Lipsko, 2.0 nyala nížinná ze Zoo Liberec, 1.0 velbloud jednohrbý ze Zoo Gdaňsk, 1.0 oryx jihoafrický ze Zoo Olomouc, 0.1 zebra bezhřívá a 0.1 žirafa Rothschildova ze Zoo Liberec.

## Nosorožci

Po loňském roce, kdy jsme se věnovali hlavně transportu nosorožců do NP Akagera a jejich aklimatizaci, nastal čas vrátit se ke každodenní chovatelské práci. A protože spojování nosorožců bývá běh na dlouhou trať a trpělivost se zde opravdu vyplácí, začali jsme s přemísťováním zvířat a s jejich seznamováním přes bariéru, které vždy předchází samotnému spojování. U nosorožců dvourohých jsme tak vytvořili několik párů a skupin, od kterých si slibujeme možné přírůstky. V první řadě jsme na starém nosorožinci začali se spojováním samce Davu a samice Evy, kterou jsme sem přemístili po odchodu její dlouhodobé parťačky Jasmíny do Akagery. Spojování se zpočátku projevilo řadou celkem vážných potyček, které naštěstí nikdy neskončily žádným závažným zraněním ani jednoho ze zvířat. Následně se zde ale projevila delší pauza v připouštění a samice Eva ani na konci roku přes pravidelné páření patrně nebyla březí. Podobný scénář se opakoval i na druhém pavilonu, kde jsme k samicím Maishe a Etoshe zapojili nového samce Embu, který přišel v říjnu ze Zoo Chester. Zde bylo spojování vzhledem k věku Embua snazší, ale i zde došlo do konce roku pouze k páření se samicí Maishou, a to bez potvrzení následné březosti. Zatímco samice Etosha do říje zatím vůbec nepřišla. Na druhé straně pavilonu jsme se pokusili o páření mezi naším samcem Mweru a samicí Binti, která doposud žádné mládě neměla. Zde probíhalo spojování vzhledem



Nosorožec tuponosý. (sj)



Nosorožec dvourohý. (sj)



Mládě hrocha obojživelného s matkou. (sj)

k povahám obou zvířat celkem bezproblémově. Nicméně k páření došlo až před koncem roku, což ale v tomto případě je velký úspěch, protože po celou dobu pobytu u nás v zoo Binti nevykazovala žádné známky říje.

Ke změnám došlo i v chovu nosorožců tuponosých jižních. Nejprve k nám na jaře dorazila mladá samice Gaya ze Zoo Beauval. Zde jsme tedy museli přerušit pobyt našeho samce Pamira ve stádě a začít s opatrným začleněním Gayi mezi naše tři samice. Jako první jsme s Gayou spojili samici Jabulani a poté jsme obě dvojice dali dohromady. Tento krok se nám povedl, a proto jsme přistoupili i k zapojení samce Pamira, zde jsme již tolik úspěchu neměli. Samice Gaya na jeho přítomnost vždy reagovala panickým strachem, a přestože se jí samec Pamir nesnažil ublížit, vždy hrozilo nebezpečí zranění při nekontrolovatelném pobíhání po výběhu. Proto jsme spojování přerušili a vrátili jsme se k němu později před koncem roku, ale průběh byl bohužel podobný. Takže spojování bylo prozatím odloženo. Dobrou zprávou by mohla být možná březost samice Temby, která zatím nebyla potvrzena. Naši skupinu zároveň rozšířil samec Kusini, který k nám v říjnu přišel ze Zoo Hodenhagen. Máme do budoucna tak více možností na spojování.

## **Hroši**

Rok 2020 nám v chovu hrochů přinesl mnoho zajímavých zážitků. První výzvou byl již přesun zvířat na letní výběh, protože tentokrát už měly obě samice mláďata a není snad nic horšího než našťvaná hroší matka. Nicméně naše samice patří k velmi klidným zvířatům, a tak přesun probíhal víceméně v poklidu a bez komplikací. To se však mělo změnit, což jsme si ovšem na jaře moc nepřipouštěli. Věděli jsme, že podle sledovaného páření může dojít k porodu Mony během letních měsíců, což se počátkem srpna potvrdilo a samice porodila zdravé mládě přímo v letním výběhu. Vše probíhalo bez vážných komplikací a bylo velmi zajímavé sledovat, jak se chování změní s velkým prostorem a jak se blíží tomu, co by se dělo ve volné přírodě. Samice zpočátku k mláděti nikoho nepustila a i samec Mike se držel v uctivé vzdálenosti. Největší skok to byl pro Monyino první mládě Mejdlina, který se rázem ocitl na druhé koleji a po dva týdny se k matce a své nové sestře nemohl ani přiblížit. Chování se během dvou týdnů upravilo a v druhé půlce srpna již mohli návštěvníci sledovat celou skupinku čítající nyní již šest hrochů ležet spokojeně pohromadě. Největší výzvou se tak stal přesun zpět na zimoviště, na který bylo i vzhledem k chystaným úpravám mostu u výběhu celkem málo času. I tak se hned první den stěhování podařilo zavřít pět ze šesti hrochů, ovšem dle předpokladu nejmenší mládě zůstalo ležet pečlivě ukryto v rákosinách. Takže i přes velkou nelibost na zimoviště odcestoval jen Mike, Hula a její mládě Houbin. Mona a Mejdlin byli puštěni zpět do výběhu. Stejný scénář se opakoval několik dní, vždy když šla Mona a Mejdlin na krmení do kontejneru, Mona odložila mládě do rákosí. Nakonec po delší odmlce jednoho dne večer malá samička přišla s matkou

i bratrem a díky obětavosti a profesionální práci ošetřovatelů mohli i oni odcestovat na zimoviště, kde se přidali ke zbytku skupiny.

### **Hrošici**

V chovu hrošíků jsme letos zaznamenali velký úspěch. Po příchodu nového samce Wamburuhtuha v loňském roce jsme pokračovali pečlivě ve spojování, což přineslo své ovoce. Celkem překvapivě zabřezla samice Tanquey, která v říjnu porodila mládě, malého zdravého samečka, a to po patnácti letech od posledního odchovu. Porod i následný odchov probíhal bez komplikací, a to přesto, že to byl pro Tanquey první porod až ve dvaceti letech věku. Stejně tak patrně zabřezla i mladá samice Malaya, u které termín porodu připadne na začátek roku 2021. Ten však již proběhne na nově dokončené karanténě kopytníků, kam se počátkem příštího roku celá skupina přesune kvůli rozsáhlé rekonstrukci celého chovného zařízení.

### **Sloni**

V tomto roce proběhlo obrovské množství změn. Tou nejzásadnější byla rekonstrukce stání pro samice, která nám umožnila celkovou změnu chovu. Byly odstraněny již delší dobu nefunkční hydraulické sloupy, které práci se slony omezovaly na naprosté minimum. Sloupy byly nahrazeny třemi boxy s hydraulickými posuvnými vraty. Součástí jednoho z boxů je i moderní kontaktní stěna, která umožňuje ošetřovatelům a slonům v bezpečí a poklidu spolupracovat při každodenních činnostech. Stejně tak zmizel i příkop v expozici, který byl pro slony nebezpečný a s plánovaným příchodem dalších zvířat již dále nemohl v expozici zůstat. Byl nahrazen ocelovými lany. Prostor pro slony se tak zvětšil a sloni se dostanou blíže k návštěvníkům, i když se samozřejmě změnil výhled do expozice. Rekonstrukce probíhala celé léto a skočila počátkem podzimu, právě včas před příchodem další slonice. V rámci chovného programu EEP jsme se zhostili úlohy opatrování starších dam, které nemají stálé místo v nově tvořených chovných skupinách. A tak čtyřicetipětiletá Drumbo přišla do naší zoo na konci října ze Zoo Vídeň. Příchodem nového slona se vše změnilo. Jak samozřejmě chování samotných slonů, tak systém tréninku a celková manipulace se zvířaty. To kladlo nemalé nároky na ošetřovatele, kteří se ale s touto situací vypořádali skvěle. Dík patří i personálu ze Zoo Vídeň a Wuppertalské univerzity, který nám v začátcích hodně pomohl. Aklimatizace Drumbo probíhala pomalu a vzhledem k věku a povaze zvířete jsme se nevyhnuli určitým obtížím, ale zatím vše dopadlo dobře. Spojování s našimi slonicemi je naplánováno na příští rok, až budou hotovy všechny úpravy ve venkovních výběžích, tak aby spojování bylo co nejvíce bezpečné.

### **Prasata**

V chovu obou druhů došlo ke změnám, které pro nás nebyly úplně příjemné, ale vzhledem k vysokému věku daných zvířat očekávané. U štetkounů afrických jsme



Mládě hrošíka liberijského. (sj)



Slon africký. (sj)

přišli o obě původní samice a tak nám zbyly jen dvě odchované samičky z předchozích let se svým otcem. Proto nás příští rok čeká obměna skupiny a obnovení chovu. Podobná situace nastala i u prasat savanových, zde jsme přišli o starý pár a tak nám zbyla jen samčí skupina a jedna samice. Z těchto zvířat, která obývají výběh s nosorožci tuponosými, jsme tedy vytvořili pár a menší samčí skupinu. Zde budeme nejdříve upravovat chovné podmínky a poté budeme uvažovat o vhodném doplnění o nová zvířata.

### **Zebry a osli somálští**

Letos se zásahům nevyhnulo stádo zeber Chapmanových. Po mnoha letech, kdy jsme neměli žádné odchovy, jsme se rozhodli stádo přebudovat. Přispěl k tomu i fakt, že několik zvířat bylo začleněno do výměny za zebry bezhřívé, které se po letech dočkaly velmi intenzivního managementu. Z našeho stáda zeber Chapmanových tedy odešly dvě klisny a starý hřebec, naopak ze Zoo Liberec k nám dorazil mladý pár, který je příslibem do budoucna. V rámci celoevropského chovu zeber bezhřívých jsme přesunuli jednu klisnu do Zoo Liberec a jedna naopak přicestovala do naší zoo. V současné době se evropské stádo přebudovává a naši snahou je dostat co nejvíce zvířat do chovu. Pracovní skupině pro chov zeber bezhřívých se tak za poslední roky podařilo dostat tyto ohrožené zebry i do dalších zoo UCSZOO, jako je Praha, Plzeň, Bojnice a Košice.

Stádo zeber Böhmových je chováno v ustálené skupině 1.4, která se pravidelně množí.

U zeber Burchellových se po hřebci Dubem, který byl několik let plemeníkem, narodilo jedno hříbě. Tento hřebec bude v příštím roce přesunut do nového působiště v Zoo Jihlava a na jeho místo dorazí posila ze zoo v Rostocku. Tímto přesunem umožníme mladým klisnám po Dubem, aby zůstaly ve dvorském chovu, a zároveň pomůžeme kolegům v Zoo Jihlava, kde hřebec chybí.

Zebry Grévého posílil nový hřebec Mac, přivezený v loňském roce ze Zoo Woburn a v roce 2020 byl poprvé začleněn do stáda. Doufáme, že se v příštím roce dočkáme jeho prvních potomků.

Bohužel ve skupině zeber Hartmannové jsme takové štěstí neměli. Hřebec Urbi, přivezený z ústecké zoo v roce 2015, musel být z chovu vyřazen vzhledem ke stálému přerůstání kopyt a rotaci kopytních kostí. Budeme tedy muset počkat na doporučení nového hřebce.

Chov oslů somálských pokračuje v naší zoo zdárně již řadu let a i v letošním roce jsme se dočkali hříbat. Otcem byl opět hřebec Aidini, který v naší zoo zplodil 15 mláďat. Tato sezona však pro něj byla sezonou poslední. Vzhledem k jeho stáří 24,5



roku a zdravotním problémům, které stáří nese, musel být utracen. V příštím roce by měl jeho místo ve stádě zaujmout nový plemeník ze Zoo Stuttgart.

## **Antilopy**

Určitý průlom se nám podařil při odchovu gazel Thomsonových. Po řadě neúspěšných let, kdy se nám nedařilo odchovat skoro žádná mláďata, se nám letos díky oddané a vysoce profesionální práci ošetřovatelů podařilo odchovat téměř všechna narozená mláďata. Všechna se musela uměle připájet, a to i když zůstala ve stádě s ostatními. Za úspěchem stojí nejen již zmíněná práce ošetřovatelů, ale i změna receptury umělého mléka a změna systému chovu, kdy zvířata ve vnitřních prostorách dostala více místa.

Doplněn byl i chov dikdiků Kirkových. Při nehodě v loňském roce jsme přišli o pár těchto antilop, které zabila liška. Díky spolupráci v rámci chovného programu se nám podařilo získat nová mladá zvířata a věříme v opětovné nastartování chovu.

Celkem úspěšný rok byl i v odchovu několika dalších druhů antilop. Samci byli znovu zapojeni do skupin antilop losích, kudu velkých a sitatung západoafrických, což se projevilo na letošních porodech. Delší pauza si ovšem vybrala svou daň, řadu porodů provázely komplikace a měli jsme i několik potratů. Opět se tedy potvrdila naše zkušenost, že zvířata nejsou nastavena na delší přestávky v porodech a působí jim to řadu zdravotních komplikací. Těmto komplikacím se nevyhnul ani chov vodušek, zejména vodušek červených, které neměly několik let samce. I když se nám v roce 2018 povedlo dovést ze Zoo Hodenhagen dva nové plemeníky, i tady si pauza vybrala daň v podobě těžkých porodů a několika mrtvě narozených mláďat. Vodušky abok se po delší době také rozmnožily a stádo devíti chovných samic je příslibem dalšího chovu.

Odchov se podařil i u bahnivců horských. Poměr pohlaví, kdy se jedná o 3 samce a 5 samic, sice není úplně příznivý, ale i tak jde o velký úspěch, protože v celé Evropě je jen jedenáct jedinců této zajímavé antilopy.

Tradičně jsme odchovali řadu mláďat u kudu malých a impal jihoafrických. Zde je úspěch dán hlavně početností chovných skupin, protože chov těchto antilop má řadu problémů a zdaleka se nám nedaří odchov každého mláďete.

Příslibem pro příští rok je příchod dvou samců antilopy skákavé ze Zoo Hannover a příslib příchodu několika samic ze Zoo Münster, kde bohužel ruší chov těchto antilop. Chov tohoto v přírodě celkem běžného jihoafrického druhu je v lidské péči velmi komplikovaný a početní stavy neustále klesají. I naše skupina je na okraji úplného zrušení, ale tyto transporty by nám mohly pomoci chov této nádherné antilopy znovu nastartovat a v naší zoo zachránit.

Velký boom jsme zaznamenali v chovu pakoňů běloocasých, kdy se nám po pauze čtyř let narodilo jedenáct zdravých mláďat. Všechna jsou po samci Burovi, který přicestoval v roce 2019 z francouzské Zoo Thoiry.

Velkou radost nám udělaly naše chocholátky červené, u kterých jsme se dočkali prvního zdravého přírůstku. Ač tyto malé antilopy chováme již od roku 2009, došlo k jejich rozmnožení až v roce 2020. Tento málo početný taxon je v evropském chovu zastoupen jen 26 zvířaty v 11 institucích a tak je velmi těžké získat a dát dohromady chovné páry. Samice Kenya, která přišla v roce 2019 ze Zoo Valencie, byla u nás spojena se samcem Plutem, se kterým vytvořili spokojený pár, bohužel nám Pluto v březnu 2020 uhynul a my jsme si nebyli jisti, zda se mu podařilo Kenyu napářit. Proto jsme samici bedlivě sledovali a v červnu jsme již na ní viděli, že je gravidní. V červenci se pak narodilo zdravé mládě. I když na našem území byly již chocholátky v několika druzích chovány (Zoo Praha) a některé druhy se i rozmnožily, je chocholátka červená v rámci UCSZOO prvoodchovem.

### **Žirafy a okapi**

V chovu žiraf Rothschildových došlo k výměně samic se Zoo Liberec, kdy do naší zoo přicestovala samice Imara a chov v liberecké zoo posílila dvorská samice Rashida. V chovu žiraf síťovaných nedošlo k žádným změnám. K průlomu došlo v komunikaci s koordinátorem chovu, který nám konečně doporučil nového samce žirafy síťované. Tento samec měl dorazit z dánské Zoo Odense už v listopadu 2020, ale vzhledem k nálezové situaci v Evropě byl transport přesunut až na jaro 2021. Očekáváme, že brzy přijde doporučení i na nového plemeníka k žirafám Rothschildovým a my navážeme na zaběhlý chov těchto úžasných zvířat.

Také v chovu okapi nedošlo prozatím k žádným změnám. Samice Qira již sice pravidelně cykluje, ale bohužel nedošlo k plodnému páření se samcem Ewangem. Doufáme, že příští rok bude po tato zvířata úspěšnější.

### **Africké safari a výběh v Safarikempu**

Africké safari bylo, tak jako každý rok, otevřeno pro veřejnost od konce dubna do začátku října. Letošní sezóna byla poznamenána častými útoky zvířat, obzvláště stádo zeber Chapmanových se naučilo rošty a vrata překonávat bez obtíží a nachystalo nám tak několik perných chviliek. Naštěstí se nikomu z personálu, návštěvníků a ani zvířatům nic nestalo. Dále byl o něco rušnější i podzim, protože letošní odchytů zvířat neprobíhaly tak snadno jako v předchozích letech. Naši kondici a trpělivost prověřilo obzvláště stádo vodušek červených, které bylo plné mláďat narozených během léta, a samčí skupina impal. S oběma druhy bylo velmi těžké se dohodnout, nicméně všechna zvířata byla nakonec ve zdraví odchycena a převezena na zimoviště.



Okapi. (sj)



Žirafy sítované v nové zimní expozici. (sj)